

Spis treści

Przedmowa	9
WPROWADZENIE	
Konflikty technologiczne i ich znaczenie dla bezpieczeństwa w epoce wielkich wyzwań	13
ROZDZIAŁ 1	
Pojęcie konfliktu technologicznego i naukowe zainteresowania tym zjawiskiem	31
ROZDZIAŁ 2	
Współczesne areny konfliktów technologicznych	36
2.1. Makrokonflikty technologiczne i ich modelowe przykłady	36
2.1.1. Konflikt wokół energetyki jądrowej	36
2.1.2. Konflikty wokół inżynierii genetycznej i genetycznie modyfikowanych organizmów (GMO)	43
2.1.3. Konflikty wokół technologii łączności bezprzewodowej piątej generacji (5G)	47
2.2. Mikrokonflikty technologiczne i ich modelowe przykłady	50
2.2.1. Konflikt wokół rozbudowy lotniska we Frankfurcie nad Menem	50
2.2.2. Konflikt wokół elektrowni jądrowej Krümmel	53
2.2.3. Konflikt wokół składowiska odpadów atomowych w Gorleben	54
ROZDZIAŁ 3	
Geneza konfliktów technologicznych	57
3.1. Ambiwalencje technologii, społeczeństwo ryzyka, wygrani i przegrani	58
3.2. Normalne katastrofy. Zagrożenia systemowe, kombinacyjne i skumulowane	64

3.3. Normalna nauka, pułapki obliczalności, pokusy komercjalizacji i „fałszywe” obietnice bezpieczeństwa	78
3.4. Przemysł ryzyka, zorganizowana nieodpowiedzialność, niepewność faktów i domniemanie niewinności	98
3.5. Powściągliwość administracji publicznej, pasywne bezpieczeństwo, reagowanie kryzysowe i uczenie się „po szkodzię”	102
3.6. Prywatyzacja ryzyka, syndrom NIMBY, nauka obywatelska i media społecznościowe jako nowe pole walki	108

ROZDZIAŁ 4

Wewnętrzna struktura konfliktów technologicznych i ich odniesienia. Wstęp do analizy konfliktu technologicznego	120
4.1. Konflikty poznawcze	123
4.2. Konflikty aksjonormatywne (konflikty wartości)	125
4.3. Konflikty dystrybucyjne (konflikty interesów)	125

ROZDZIAŁ 5

Zapobieganie konfliktom technologicznym, które trudno przezwyciężyć	128
5.1. Społeczna ocena technologii – nowa „postnormalna” oferta nauki dla świata polityki i administracji	129
5.2. Wewnętrzne systemy alarmowania (<i>whistleblowing</i>) w przedsiębiorstwach i instytucjach nadzoru – próba odbudowy zaufania poprzez wymuszanie odpowiedzialności	135
5.3. Partycypacyjne procedury zarządzania technologiami – od informowania (<i>informing</i>), poprzez włączanie (<i>involving</i>), angażowanie (<i>engaging</i>), aż do pełnego upodmiotowienia – upełnomocnienia – współdecydowania (<i>empowering</i>)	142

ROZDZIAŁ 6

Przezwyciężanie konfliktów technologicznych, którym trudno zapobiec	163
6.1. Tradycyjne sposoby rozstrzygnięcia konfliktów – autorytarne decyzje i konfrontacje na sali sądowej	163
6.2. Alternatywne sposoby polubownego rozwiązywania konfliktów (ADR)	168
6.2.1. Arbitraż	175
6.2.2. Postępowania rozjemcze	178
6.2.3. Mediacje	179
6.2.4. Negocjacje, okrągłe stoły	186

ROZDZIAŁ 7

Mediacje w zgiełku ulicznych protestów – analiza egzemplaryczna	190
7.1. Istota i cele mediacji oraz typowy przebieg postępowania mediacyjnego	192
7.2. Doświadczenia z mediacjami w rozwiązywaniu konfliktów technologicznych	195
7.3. Wady i zalety mediacji jako sposobu przewyżczania konfliktów technologicznych	199
7.4. Warunki powodzenia mediacji i wymagania stawiane mediatorom oraz pozostałym uczestnikom postępowań mediacyjnych	207
7.5. Prawoadministracyjne i cywilistyczne aspekty wykorzystywania mediacji w rozwiązywaniu konfliktów technologicznych w warunkach polskich	213
Konkluzje	224
Bibliografia	231